

İŞBİRLİĞİ & YÖNETİM

Özlem ÖZKANLI

İstihdam ve Danışmanlık
Hizmetleri
Eğitim Programı

Mart 1999
Ankara

ANKARA ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ

© İş ve işçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğü, 1999
Tüm hakları saklıdır.

Kapak Tasarımı
Özden BİLGİN

Dizgi
Siyasal Yayıncılık – İsmail KÖSE

Baskı
Siyasal Yayıncılık
Dirim Sok. No: 23/2
Cebeci/ANKARA
Tel : (312) 320 45 10
Faks: (312) 362 53 93

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ŞEKİLLER	iv
TABLOLAR	iv
1. YÖNETİM	1
1.1. TANIMI	1
1.1.1. Sistem Kavramı	3
1.1.2. Sistem Öğeleri	4
1.1.3. Fiziksel Çevre Koşullarının İnsan Üzerindeki Etkisi	6
1.1.3.1. İklim	8
1.1.3.2. Ses	10
1.1.3.3. Mekanik Titreşimler	12
1.1.3.4. Aydınlatma	13
1.1.3.5. Zararlı Maddeler	15
1.2. TEMEL YÖNETİM KAVRAMLARI	16
1.2.1. Hakkaniyet	16
1.2.2. Verimlilik	16
1.2.3. Ekonomiklik (İktisadilik)	18
1.2.4. Etkililik-Etkenlik	19
1.3. YÖNETSEL İŞLEVLER	23
1.3.1. Planlama	24
1.3.2. Örgütlenme	25
1.3.3. Personel Alma	26
1.3.4. Yönlendirme	26
1.3.5. Eşgüdüm	27
1.3.6. Değerlendirme ve Denetim	27
1.4. KAMU ÖZEL KESİM İŞLETMELERİ YÖNETİMİ	27
1.5. YÖNETSEL DÜŞÜNCENİN TARİHSEL GELİŞİMİ	29

2. GRUP ÇALIŞMALARI	55
2.1. GRUP TANIMI	55
2.2. GRUP TÜRLERİ	58
2.3. GRUBUN BİREYE ETKİSİ (GRUP DİNAMİĞİ)	61
2.3.1. Grup İçinde Norm Gelişmesi ve Bireyin Bu Norma Uyması	62
2.3.2. Grubun Bireyde Tutum Değişimine Etkisi	63
2.3.3. Grubun Bireyin Verimliliğine Etkisi	63
2.3.3.1. Sosyal Hızlandırma	63
2.3.3.2. Eleştirisiz Grup Tartışması (Beyin Fırtınası)	64
2.3.4. Grubun Bireyin Riske Girme Davranışını Artırması	65
2.3.5. Bir Grup Dinamiği Uygulama Alanı: Duyarlılık Eğitimi	65
2.4. GRUP YAPISI	72
2.4.1. İletişim Yapısı	72
2.4.1.1. Tanımı	72
2.4.1.2. İletişim Süreci	73
2.4.1.3. İletişim Sürecindeki Değişkenler	74
2.4.1.4. Kişilerarası İlişkiler ve İletişim Ağları	76
2.4.1.5. Örgütsel İletişim	78
2.4.1.6. Örgütlerde İletişim Biçimleri	80
2.4.1.7. İletişim Kanalı Seçimi	84
2.4.1.8. İletişimi Etkileyen Etmenler	84
2.4.1.9. İletişimi Geliştirme Yöntemleri	85
2.4.1.10. Yönetim Bilgi İşlem Sistemleri	87
2.4.2. Yetkeci-Demokratik Grup Yapısı	89
2.5. LİDERLİK	91
2.5.1. Tanımı	91
2.5.2. Liderlik Teorileri	94
2.5.2.1. Özellikler Teorisi (Büyük İnsanlar Teorisi)	94

2.5.2.2. Davranışsal Yaklaşım	96
2.5.2.3. Durumsal Yaklaşım	101
2.5.3. Liderlik Teorilerinin Genel Değerlendirmesi.....	109
2.6. GRUPLARDA ÇATIŞMA VE YÖNETİMİ	111
2.6.1. Çatışmanın Örgüt Kuramlarındaki Yeri.....	111
2.6.2. Çatışmanın Örgüt Performansı Üzerindeki Etkisi.....	115
2.6.3. Örgütsel Çatışma Türleri.....	116
2.6.3.1. Fonksiyonel-Fonksiyonel Olmayan Çatışmalar.....	116
2.6.3.2. Tarafları Açısından Çatışmalar	117
2.6.3.3. Potansiyel-Algılanan-Hissedilen-Açık Çatışmalar.....	119
2.6.3.4. Amaç-Rol-Kurumlaşmış Çatışmalar.....	120
2.6.3.5. Dikey-Yatay ve Emir Komuta-Kurmay Çatışması	120
2.6.4. Örgütsel Çatışmanın Kaynakları	121
2.6.4.1. Kıt Kaynakların Örgüt Birimleri Arasında Paylaşılması	121
2.6.4.2. Özel Amaçlar Üzerinde Departmanlararası Çatışmalar	121
2.6.4.3. İşler Arası Karşılıklı Bağlılık.....	122
2.6.4.4. Değer ve Algılayışlardaki Farklılıklar	122
2.6.4.5. Örgütsel Çatışmanın Diğer Kaynakları.....	122
2.6.5. Örgütsel Çatışmanın Yönetim Yolları	122
2.6.5.1. Çatışmanın Teşviki Yöntemleri (Conflict Stimulation Methods)	123
2.6.5.2. Çatışmanın Azaltılması Yöntemleri	124
2.6.5.3. Çatışmanın Çözümü Yöntemleri	124
2.7. GRUBUN VERİMLİLİĞİNİ ETKİLEYEN TEMEL FAKTÖRLER.....	126
SÖZLÜK.....	128
YARARLANILAN KAYNAKLAR	136

ŞEKİLLER

Sayfa No

Şekil 1: İş Sistemi	4
Şekil 2: Ergonominin Yararlandığı Bilim Dalları	6
Şekil 3: Yönetmel İşlevler	24
Şekil 4: Grup Olgusu	58
Şekil 5: Duyarlık Eğitiminde Süreç Değişkenlerinin İlişkisi	68
Şekil 6: İletişimin Temel Öğeleri	73
Şekil 7: İletişimde Ortak Tecrübe Alanı	74
Şekil 8: Johari Penceresi	86
Şekil 9: Liderliğe Birleştirici – Durumsal Yaklaşım	109
Şekil 10: Öğrütisel Çatışma ve Örgüt Performansı İlişkisi	115

TABLÖLAR

Tablo 1: Sistem Türleri	3
Tablo 2: Ergonominin Amacı	7
Tablo 3: İşletme Verimlilik Faktörleri	17
Tablo 4: Örgüt Kuramları	30
Tablo 5: XIX. Yüzyılın Sonuna Kadar Yönetim Düşünce ve Uygulamalarında Yer Alan Gelişmeler	31
Tablo 6: İletişim Sürecini Etkileyen Değişkenler	74
Tablo 7: Grup-İçi İletişim Ağları	77
Tablo 8: Güç Çeşitleri	93
Tablo 9: Ohio Liderlik Modeli	99
Tablo 10: Yönetmel Diyagram (Managerial Grid)	100
Tablo 11: Liderlik Doğrusu Modeli	103
Tablo 12: Fiedler'in Liderlik Stilleri	105
Tablo 13: Reddin'in Temel Liderlik Yaklaşımı	105
Tablo 14: Olgunluk Modeli	107
Tablo 15: Çatışmanın Örgüt Kuramlarındaki Yeri	114
Tablo 16: Grubun Verimliliğini Belirleyen Temel Faktörler	127

